

УДК 342.922:343.346.5

DOI <https://doi.org/10.32782/2311-8040/2023-3-10>

ЗАХОДИ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПРОВАДЖЕННЯ У СПРАВАХ ПРО АДМІНІСТРАТИВНІ ПРАВОПОРУШЕННЯ НАЦІОНАЛЬНОЮ ПОЛІЦІЄЮ ЩОДО ВОДІЇВ, ЯКІ КЕРУЮТЬ ТРАНСПОРТНИМИ ЗАСОБАМИ У СТАНІ СП'ЯНІННЯ

Ковалів Мирослав Володимирович,

кандидат юридичних наук, професор,
завідувач кафедри адміністративно-правових дисциплін,
Львівський державний університет внутрішніх справ,
вулиця Городоцька, 26, Львів, 79000, Україна
ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-9730-8401>

Анотація. У статті на підставі комплексного системного аналізу чинного законодавства розглянуто заходи забезпечення провадження у справах про адміністративні правопорушення Національною поліцією щодо водіїв, які керують транспортним засобом у стані сп'яніння, що вимагає вироблення дієвої стратегії державної правової політики, яка базується на вивченні причин та умов порушення заборон та обмежень, удосконаленні чинного адміністративно-правового механізму, реалізація якого забезпечить підвищення ефективності даних адміністративно-правових заборон. Стан водія, що створює загрозу безпеці дорожнього руху, передбачає: стан сп'яніння, викликане споживанням алкогольних напоїв та інших спиртвмісних рідин на основі етилового спирту у певних концентраціях; стан сп'яніння, викликане споживанням наркотичних та психотропних речовин, їх аналогів; стан сп'яніння, викликаний прийомом медичних препаратів, що знижують швидкість реакції та уваги. Охарактеризовано законодавчі засади застосування заходів забезпечення провадження у справах про адміністративні правопорушення щодо адміністративної відповідальності за керування транспортними засобами особами в стані алкогольного сп'яніння. До них належать: усунення від керування транспортним засобом, доставлення, огляд на стан алкогольного сп'яніння, медичний огляд на стан сп'яніння, затримання транспортного засобу. З'ясовано прогалини у чинному адміністративному процесуальному законодавстві щодо усунення від керування транспортним засобом, доставлення, огляду на стан алкогольного сп'яніння, медичного огляду на стан сп'яніння, затримання транспортного засобу у контексті притягнення до відповідальності за керування транспортними засобами особами в стані алкогольного сп'яніння. Проаналізовано відповідну судову практику. Сформульовано пропозиції щодо внесення змін у відповідні нормативно-правові акти.

Ключові слова: Національна поліція, водій, заходи забезпечення, стан сп'яніння, доставлення, медичний огляд на стан сп'яніння, суспільна небезпека, затримання транспортного засобу.

Kovaliv Myroslav. MEASURES TO ENSURE THE PROCEEDINGS IN CASES OF ADMINISTRATIVE OFFENCES BY THE NATIONAL POLICE AGAINST DRIVERS OF VEHICLES UNDER INTOXICATION

Abstract. Based on a comprehensive systematic analysis of the current legislation, the article deals with the measures to ensure the proceedings in cases of administrative offences by the National Police against drivers who drive a vehicle under intoxication. This process requires developing an effective strategy of state legal policy, which is based on the study of the causes and conditions of the violation prohibitions and restrictions, and improvement of the existing administrative-legal mechanism, the implementation of which will ensure an increase in the effectiveness of these administrative-legal prohibitions. Furthermore, the state of the driver, which poses a threat to road safety, includes:

The state of intoxication is caused by the consumption of alcoholic beverages and other alcohol-containing liquids based on ethyl alcohol in specific concentrations.

The state of intoxication is caused by the consumption of narcotic and psychotropic substances and their analogues.

The state of intoxication is caused by taking medical drugs that reduce the speed of reaction and attention.

The legislative principles of applying measures to ensure proceedings in administrative offences concerning administrative responsibility for driving vehicles by persons under the influence of alcohol are characterized. They

include disqualification from driving a car, delivery, examination for the state of alcohol intoxication, medical examination for the state of intoxication, and detention of the vehicle. Gaps in the current administrative and procedural legislation regarding disqualification from driving a car, delivery, examination for the state of alcohol intoxication, medical examination for the state of intoxication, and detention of a vehicle in the context of a prosecution for driving cars under the influence of alcohol are identified. The relevant judicial practice has been analyzed. Finally, suggestions for amendments to the current normative legal acts are formulated.

Key words: *National Police, driver, ensuring measures, intoxication, delivery, medical examination for intoxication, public danger, vehicle detention.*

Вступ. Управління транспортним засобом у стані, що створює загрозу безпеці дорожнього руху, становить підвищену суспільну небезпеку. Численні дослідження підтверджують, що у нетверезого водія погіршується сприйняття, порушується координація рухів та уповільнюється реакція. Внаслідок збільшується ризик вчинення дорожньо-транспортної пригоди та зростає ймовірність пошкодження майна, отримання травм та загибелі людей. З цієї причини припинення порушень, пов'язаних з керуванням транспортними засобами у зазначених станах, є важливим напрямом правоохоронної діяльності, пов'язаним з необхідністю обов'язкового застосування заходів забезпечення у справах про адміністративні правопорушення.

Значний вклад у дослідження проблеми внести представники науки адміністративного права: В. Б. Авер'янов, О. М. Бандурка, Д. Л. Бойко, В. І. Варивода, В. В. Гаркуша, О. М. Григоришин, Т. О. Гуржій, Є. В. Додін, О. В. Домашенко, В. В. Доненко, В. В. Єгупенко, О. В. Запотоцька, В. К. Колпаков, Т. О. Коломоєць, М. В. Лошицький, І. Д. Пастух, А. М. Подоляка, С. В. Прийма, А. О. Собакар, В. К. Червінчук, А. В. Шкарупа, Х. П. Ярмакі, та ін. Реалізація Стратегії підвищення безпеки дорожнього руху в Україні до 2024 року передбачає дослідження ефективності заходів, що вживаються.

Мета статті – дослідження заходів забезпечення провадження у справах про адміністративні правопорушення Національною поліцією щодо водіїв, які керують транспортними засобами у стані сп'яніння.

Матеріали та методи. Методологічну основу дослідження склали загальнонаукові наукові методи пізнання, які застосовувались комплексно та системно: порівняльного право-

знавства, формально-логічний, контент-аналіз документів та інші загальнонаукові методи. У науковій аргументації теоретичних висновків використано сучасні положення філософії, соціології, загальної теорії управління, теорія права.

Результати. За призначенням заходи забезпечення у справах про адміністративні правопорушення представляють інтегровану систему примусових заходів, що використовуються для збирання та закріплення доказів, виконання необхідних дій у справі про адміністративне правопорушення, виконання прийнятих рішень. До них відносяться усунення від керування транспортним засобом, доставлення, огляд на стан алкогольного сп'яніння, медичного огляду на стан сп'яніння, затримання транспортного засобу.

Застосування заходів забезпечення провадження у справі про адміністративні правопорушення ґрунтується на досягненні процесуальної мети, що обумовлює можливість поділу на групи. У літературі є класифікація заходів: які обмежують свободи громадянина; які посягають на фізичну недоторканність особи; майнового характеру, що застосовуються до фізичних осіб; інші, які обмежують права та свободи фізичних осіб [1, с. 514].

Можливий поділ за категоріями, в основі яких лежить цільове призначення застосовуваних заходів забезпечення: запобіжні; доказові. Застосування заходів, які мають характер припинення, позбавляє водія транспортного засобу у стані, що створює загрозу безпеці дорожнього руху, можливості продовжити протиправні дії. Реалізація передбачає використання юридичних заборон, що обмежують права особи на свободу пересування та розпорядження транспортним засобом.

Друга група спрямована на документування об'єктивної сторони правопорушення

шляхом визначення в організмі речовин, що викликають сп'яніння, та їх кількісного показника.

Мета застосування заходів забезпечення має змішаний характер. Захист може виконувати подвійну функцію. При усуненні водія, який перебуває у стані сп'яніння, припиняються протиправні дії та документується факт керування транспортним засобом.

Реалізація процесуальних заходів забезпечення у справах про адміністративні правопорушення передбачає обмеження права для фізичних осіб, у зв'язку з чим законодавча форма має бути детально регламентована та відповідати вимогам пропорційності та правової визначеності.

Усунення від керування транспортним засобом. Застосування заходу є обов'язковим етапом документування дій особи, керуючого транспортним засобом у стані сп'яніння. Частина 1 статті 266 Кодексу України про адміністративні правопорушення (далі – КУпАП) зазначає, що особа, яка керує транспортним засобом з ознаками сп'яніння, підлягає усуненню від керування [2]. Вживання зазначених заходів не може бути обов'язковим, але вони можуть бути використані у випадках невиконання законних вимог поліцейського як примусові засоби припинення неправомірних дій водія.

Моментом, який вимагає конкретизації, є нормативна невизначеність періоду дії. КУпАП передбачає, що цей захід забезпечення застосовується до усунення причин. Для водія, який перебуває в сп'янінні і усунений від керування транспортним засобом, усуненням причини застосування заходу забезпечення буде виведення з організму речовин, що викликали зазначений стан.

КУпАП та прийняті підзаконні акти не конкретизують особу, яка дає дозвіл на допуск відстороненої особи до керування транспортним засобом, та не визначають порядок усного чи документального оформлення такого дозволу [3]. Усунення від керування транспортним засобом здійснюється шляхом складання відповідного протоколу.

Доставлення. Наступним запобіжним заходом забезпечення, що застосовується в прак-

тичній діяльності, є доставлення. Відповідно до статті 259 КУпАП під доставленням розуміється примусове проведення фізичної особи.

Законодавець встановив, що здійснюється з метою складання протоколу про адміністративне правопорушення за неможливості його складання на місці виявлення адміністративного правопорушення, якщо складання протоколу є обов'язковим. Ця норма, крім підстав застосування, не містить положень, що конкретизують, що дозволяють детально розібрати порядок її реалізації.

Першою обставиною, яка потребує уваги, є відсутність нормативно закріпленого часового періоду, наданого поліцейському для доставлення [4, с. 87]. Законодавець, використовуючи розпливчасті формулювання, визначив необхідність реалізації заходу забезпечення у справі про адміністративне правопорушення у короткий термін.

Правовою нормою неможливо передбачити та врахувати у кожному окремому випадку всі можливі обставини, пов'язані з територіальною віддаленістю місця доставки, технічним станом транспортного засобу, що застосовується для досягнення зазначеної мети, станом здоров'я особи та іншими. Доставлення, що є мірою, що обмежує свободу пересування особи, вимагає встановлення чітких часових меж застосування.

Другим моментом, що вимагає конкретизації, є примусовість цього заходу забезпечення, що виражається у використанні поліцейським повноважень для супроводження особи за відсутності умови добровільної згоди до місця, де буде складено протокол. Стаття 259 КУпАП передбачає, що про доставлення складається протокол або робиться відповідний запис у протоколі про адміністративне правопорушення або протокол про адміністративне затримання.

Процесуальне оформлення доставки здійснюється після проведення порушника у службове приміщення поліції. Застосування цього заходу не передбачає участі понятих або застосування відеозапису, необхідності роз'яснення особі прав та обов'язків, що виникають при здійсненні доставлення.

Огляд на стан алкогольного сп'яніння та медичний огляд на стан сп'яніння. Правила та порядок огляду осіб на стан сп'яніння регламентуються КУпАП, Порядком направлення водіїв транспортних засобів для проведення огляду з метою виявлення стану алкогольного, наркотичного чи іншого сп'яніння або перебування під впливом лікарських препаратів, що знижують увагу та швидкість реакції, і проведення такого огляду (далі – Порядок) та Інструкцією про порядок виявлення у водіїв транспортних засобів ознак алкогольного, наркотичного чи іншого сп'яніння або перебування під впливом лікарських препаратів, що знижують увагу та швидкість реакції (далі – Інструкція) [5; 6].

Огляд на стан алкогольного сп'яніння (далі – огляд) та медичний огляд на стан сп'яніння (далі – медичний огляд) є важливими заходами забезпечення. Результати застосування формують доказову базу у справах про адміністративні правопорушення, пов'язані з керуванням транспортним засобом у стані алкогольного сп'яніння, гарантують притягнення винних до відповідальності.

Огляд здійснюється з використанням спеціальних технічних засобів вимірювання, дозволені до застосування та повірені у встановленому порядку. Використання технічних засобів вимірювання має відповідати двом критеріям: прилади мають бути повірені у встановленому порядку; організація, яка здійснює перевірку приладів, повинна мати акредитацію на цей вид діяльності.

Підставою припинення справ про адміністративні правопорушення можуть бути процесуальні порушення, допущені під час огляду та використання технічних засобів, які мають неналежним чином оформлену документацію.

Зупинимося на порядку застосування заходів забезпечення, що розглядається. Відповідно до пункту 3 Інструкції у поліцейського, якому надано право проводити огляд, можуть виникнути достатні підстави вважати, що водій транспортного засобу перебуває у стані алкогольного сп'яніння, за наявності у нього однієї чи кількох вичерпних

ознак. До них відносяться: запах алкоголю, порушення координації рухів і мовлення, різка зміна забарвлення шкірних покривів обличчя, поведінка, яка не відповідає навколишньому оточенню.

Виявлення зазначених ознак посадовою особою, якій надано право державного нагляду та контролю за безпекою дорожнього руху, дає підставу для порушення справи про адміністративне правопорушення та проведення огляду водія транспортного засобу на стан алкогольного сп'яніння.

На поліцейського покладається обов'язок інформувати водія про порядок огляду із застосуванням алкотестера, цілісності державного тавра, наявності свідоцтва про повірку або запис про проведення в паспорті технічного засобу вимірювання.

На думку І. І. Рандюк, законодавець намагається поліпшити ситуацію у сфері безпеки дорожнього руху та зосереджує увагу на посиленні санкцій, тоді як врегулювання потребують саме процесуальні аспекти притягнення винних до адміністративної відповідальності [7, с. 148].

Процес огляду водія транспортного засобу описаний Інструкцією недостатньо інформативно та не відображає важливих з процесуальної точки зору моментів.

У разі відмови водія транспортного засобу від проходження огляду на стан алкогольного сп'яніння акт огляду на стан алкогольного сп'яніння не складається. Відмова водія від проходження огляду на стан алкогольного сп'яніння підтверджується у протоколі про направлення на медичний огляд або шляхом використання відеозапису дій, які проводяться поліцейським. У разі відмови водія від проходження медичного огляду на стан сп'яніння потрібно підтвердити правомірність застосування цього заходу та факт відмови водія від проходження огляду на стан алкогольного сп'яніння.

Правомірність дій поліцейських може знайти підтвердження під час розгляду справи суддею. Є випадки, коли на відеозаписі відсутня ясна та чітко виражена відмова особи від проходження зазначеної процедури.

У разі незгоди особи, яка притягується до відповідальності за ознаками статті 130 КУпАП, з порядком направлення на медичний огляд довести правильність направлення на медичний огляд може виявитися проблематичним. Подібним чином підходить судова практика, відносячи докази, отримані з порушенням закону, до категорії нікчемних, що не мають юридичної сили.

О. Г. Юшкевич зазначає, що слід запропонувати МВС України видати наказ про затвердження Переліку технічних засобів, що використовуються в Національній поліції України для виявлення та фіксування порушень правил дорожнього руху для усунення непорозумінь у законності застосування поліцією спеціальних технічних засобів, за допомогою яких у водіїв транспортних засобів виявляють ознаки алкогольного сп'яніння [8, с. 111].

Медичний огляд. Порядок медичного огляду на стан алкогольного сп'яніння визначає розділ III «Проведення огляду на стан сп'яніння в закладах охорони здоров'я і оформлення його результатів» Інструкції про порядок виявлення у водіїв транспортних засобів ознак алкогольного, наркотичного чи іншого сп'яніння або перебування під впливом лікарських препаратів, що знижують увагу та швидкість реакції. Важливим моментом слід визнати недостатню правову визначеність порядку проведення медичного огляду:

1. На медичного працівника не поширюється обов'язок ознайомлення особи, яка оглядається, з цілісністю тавра спеціального технічного засобу вимірювання парів етанолу або відомостями про наявність чинної повірки. Важливим моментом є відсутність необхідності залучення при медичному огляді понятих або використання відеозапису як факторів, що гарантують правильність і прозорість процедур, що проводяться.

Залучення незацікавлених осіб під час провадження у справі про адміністративне порушення обумовлено необхідністю дотримання принципів відкритості та прозорості, захистом прав водія, який притягується до відповідальності, від незаконних дій посадової особи, а також захисту інтересів суспільства

від протиправних дій порушників, підтвердження обґрунтованості та правомірності дій органів державної влади при застосуванні примусових заходів. Аналогічну роль виконує відеозапис процесуальних дій як об'єктивної фіксації дій учасників провадження у справі.

2. Не знаходить правової регламентації та нормативного закріплення можливість присутності поліцейського, який направив на медичний огляд, при здійсненні дій щодо встановлення стану сп'яніння, а також водія до початку процедури переконатися у відсутності перешкод до використання спеціального технічного засобу вимірювання. Існуюча правова невизначеність у змісті та реалізації заходів забезпечення провадження у справах про адміністративні правопорушення порушує принцип юридичної рівності. Зазначені обставини дають можливість лікарю медичній установі проводити огляд водія транспортного засобу фактично безконтрольно.

Нормативно-правовий стан адміністративно-юрисдикційної діяльності можна вважати оптимальним тоді, коли забезпечує суб'єкта правозастосування набором необхідних засобів та умов для реалізації заходів державного примусу, гарантує особі, яка залучається до відповідальності, реальне дотримання прав, наданих учаснику провадження у справі про адміністративне правопорушення.

В Інструкцію необхідно внести зміни, доповнивши пункт 5 розділу III таким змістом: Перед медичним оглядом лікар-спеціаліст інформує водія транспортного засобу, що оглядається, про порядок огляду із застосуванням технічного засобу вимірювання, цілісності державного тавра, наявності свідоцтва про повірку або запису про повірку в паспорті технічного засобу вимірювання.

Незважаючи на це, до теперішнього часу до Інструкції не внесено необхідні зміни, що регламентують порядок визначення стану алкогольного сп'яніння на підставі хіміко-токсикологічного дослідження крові. У нормативних актах відсутнє співвідношення встановленого рівня вмісту алкоголю в крові до єдиного способу підтвердження стану алко-

гольного сп'яніння, пов'язаного з використанням технічних засобів вимірювання, що забезпечують запис результатів дослідження на паперовому носії.

У судовій практиці є приклади визнання допустимими доказами результатів хіміко-токсикологічного дослідження біологічних об'єктів крові, отриманих поза медичним оглядом водія-учасника ДТП як підтвердження факту керування транспортним засобом у стані алкогольного сп'яніння.

При інтерпретації результатів хіміко-токсикологічних досліджень фахівці керуються поняттям рівня порогового значення, тобто мінімальної концентрації речовини в біологічному об'єкті, яка визначається аналізу. Не визначено концентрацію хімічних речовин, що викликають порушення фізичних і психічних функцій, які можуть спричинити несприятливі наслідки при діяльності, пов'язаній із джерелом підвищеної небезпеки.

Важливою та єдиною процедурою встановлення факту знаходження особи, яка керує транспортним засобом у стані наркотичного сп'яніння, є медичний огляд, тобто застосування сукупності методів медичного огляду та медичних досліджень, спрямованих на підтвердження стану здоров'я людини, що тягне настання юридично значимих наслідків.

Права особи, яку оглядають, безпосередньо практично не регламентовані більшою мірою впливають з обов'язків медичних працівників, закріплених у чинних нормативно-правових актах у сфері охорони здоров'я.

Процесуальний розділ чинного КУпАП не забезпечує повного та надійного захисту учасників адміністративно-юрисдикційних відносин. У зв'язку з цим проведення медичного огляду має забезпечувати дотримання балансу прав особи, яка притягується до відповідальності, та обов'язків як засобу захисту суспільних відносин, що охороняються державою.

У даний час при наявності законодавчих прогалин питання дотримання прав особи, яка спрямовується на медичний огляд, потребує уважного вивчення та додаткового нормативного регулювання.

Прийняття рішення про залучення водія, керуючого транспортним засобом у стані наркотичного сп'яніння, до юридичної відповідальності можливе на підставі результатів хіміко-токсикологічного дослідження біологічних об'єктів, відібраних у особи, або у разі відмови від проходження процедури огляду.

Інструкція не містить визначення відмови від медичного огляду, але це може бути: відмова особи від проходження медичного огляду, виражена до початку проведення; відмова особи від огляду лікарем, інструментального або лабораторних досліджень при проведенні медичного огляду; фальсифікація виходу чи проби біологічного об'єкта.

Для поняття сутності відмови від медичного огляду необхідно розібратися в правах та обов'язках особи, яка оглядається, та лікаря-фахівця. Щодо обов'язків особи, їх можна сформулювати як нормативно регламентований порядок послідовних дій особи, виражається у виконанні вказівок медичного працівника з метою встановлення факту наявності в організмі речовин, що викликають сп'яніння та його клінічних ознак.

Інструкція досить лаконічно описує порядок відбору біологічних об'єктів для проведення медичного огляду щодо встановлення наркотичного сп'яніння.

Право особи, яка оглядається, вимагати від медичного працівника дотримання встановлених санітарних правил при відборі біологічних об'єктів крові в приміщенні, яке відповідає вимогам, що пред'являються до процедурного кабінету. Важливим аспектом у питанні дотримання прав особи, яка оглядається, при відборі біологічних об'єктів крові є її розгляд у розрізі відповідності даної процедури поняття «медичне втручання». Закон України «Про основи законодавства України про охорону здоров'я» (далі – закон) встановлює базові засади охорони здоров'я та надання медичної допомоги громадянам [9].

Аналіз поняття «медичне втручання» охоплює дії, пов'язані з відбором крові, оскільки відповідає наступним критеріям: торкається фізичного стану людини, має дослідницьку та діагностичну спрямованість медичних мані-

пуляцій для розпізнавання стану сп'яніння. Необхідною умовою медичного втручання є добровільна згода громадянина на проведення. Це передбачає надання медичним працівником інформації про мету, методи, пов'язані з ним ризик і наслідки. Згода оформляється у вигляді документа, що підписується громадянином.

Закон передбачає випадок медичного втручання без отримання згоди тільки щодо особи, яка вчинила злочин, на підставі рішення суду. Одержання згоди особи, яка досліджується, на медичне втручання є необхідною умовою для забору зразків крові, що направляються на хіміко-токсикологічне дослідження.

Відсутність згоди не є підставою для примусового медичного втручання, пов'язаного з отриманням зразків крові, оскільки ця дія не передбачена законом. Водночас отримання добровільної згоди особи, яка оглядається, на забір зразків крові не передбачено.

Доцільно доповнити частину 2 ст. 43 Закону України «Про основи законодавства України про охорону здоров'я» словами «під час проведення медичного огляду особи, яка керує транспортним засобом, на стан сп'яніння».

Аналіз правового статусу особи, яка оглядається, дає законну можливість у разі невиконання медичним працівником вимог щодо дезінфекції, виявлення явних ознак невідповідності приміщення, в якому планується відбір крові, або санітарного стану вимогам, встановленим для процедурного кабінету, відмовитися від дослідження.

Враховуючи зазначені правові прогалини у питанні дотримання прав особи, яка оглядається, навіть правомірна відмова від однієї або кількох інструментальних та лабораторних процедур, трактується законодавством і практикою як спроба уникнути покарання та є підставою для притягнення водія транспортного засобу до юридичної відповідальності.

Адміністративно-процесуальні норми КУпАП мають вирішувати два завдання: надати посадовим особам необхідні правові засоби для притягнення порушників до адміністративної відповідальності та виключити необґрунтоване обмеження прав і сво-

бод особи щодо якої ведеться провадження у справі.

На думку Н. В. Мамченко, специфіка правового регулювання даних правовідносин, відсутність під час судового розгляду сторони обвинувачення, неможливість оскарження судових рішень особою, уповноваженою на складання протоколів про адміністративні правопорушення, застарілі та неефективні процесуальні механізми КУпАП вимагають від суду розширювального тлумачення законодавства з метою встановлення об'єктивної істини по справі та справедливого регулювання суспільних відносин [10].

Вирішення зазначеної проблеми полягає у необхідності створення інституту оскарження заходів забезпечення провадження у справах про адміністративні правопорушення. Це дозволить врівноважити процесуальні можливості особи щодо якої ведеться провадження у справі про адміністративне правопорушення, стане системою стримувань та противаг, спрямованої на недопущення довільного обмеження прав і свобод людини.

Аналіз законодавства України та судової практики ставить питання щодо відмови від медичного огляду внаслідок порушення посадовою особою встановленого порядку проведення медичного огляду або недотримання умов, встановлених для проведення інструментального та лабораторних досліджень, відбору біологічних об'єктів у не призначеному місці.

Затримання транспортного засобу. Затримання транспортного засобу є інструментом, який покликаний захистити життя та здоров'я громадян, їх майно від протиправних дій осіб, які несуть реальну загрозу суспільним відносинам, що охороняються державою, у галузі безпеки дорожнього руху. Затримання транспортного засобу здійснюється відповідно до Порядку тимчасового затримання працівниками уповноважених підрозділів Національної поліції транспортних засобів та їх зберігання [11].

Затримання транспортного засобу провадиться для припинення правопорушень, пов'язаних із перебуванням водія у стані

сп'яніння. У широкому значенні затримання транспортного засобу є обмеження на право користування даним майном у конкретному місці та у визначений час. Зазначена норма покликана унеможливити продовження особою протиправних дій є завершальним етапом оформлення первинного матеріалу у справі про адміністративне правопорушення.

За змістом, закладеним законодавцем, цей захід застосовується після складання протоколу у справі про адміністративне правопорушення, коли поліцейський має документальне підтвердження наявності у діянні особи ознак складу правопорушення, що передбачає застосування.

Порядок застосування забезпечувального заходу, пов'язаного із затриманням транспортного засобу, має нормативні прогалини, які перешкоджають ефективному використанню. Законодавець побічно передбачає, що однією з можливих умов усунення причини затримання транспортного засобу під керуванням особи, яка перебуває у стані сп'яніння, є наявність іншого водія, наділеного спеціальним правом та допущеного до керування автомобілем.

Наявність такого водія, який має документи, передбачені правилами дорожнього руху, який заявив про бажання перемістити транспортний засіб до початку процедури евакуації, обмежує можливість затримання. Цей аспект є дискусійним. Природа правоохоронної діяльності зобов'язує обмежувати права та свободи людини тією мірою, якою необхідно для захисту суспільних відносин, що охороняються.

З цієї причини наявність законних підстав для передачі транспортного засобу іншій особі є обставиною, яка унеможлиблює застосування забезпечувального заходу, пов'язаного з затриманням. Проте практика знає достатньо прикладів, коли не виключення транспортного засобу із системи дорожнього руху призводило до того, що раніше затриманий водій, продовжуючи перебувати у стані сп'яніння, допускав керування тим самим автомобілем, ставлячи під загрозу життя та здоров'я інших людей.

Висновки. Підсумовуючи, відзначимо:

1) узагальнюючи процесуальні особливості застосування окремих заходів забезпечення, доцільно відзначити, що нормативна основа вимагає подальшого коригування. Це зумовлено розрізненістю правових актів, які приймаються законодавчою та виконавчою гілками влади, не забезпечуючи послідовний та системний підхід у реалізації застосування права;

2) існуючий порядок застосування заходу забезпечення, пов'язаного з доставленням, не містить вичерпної процедури реалізації, а формулювання, що застосовуються, є розпливчастими. Відсутня нормативно закріплена необхідність роз'яснення прав особі, щодо якої застосовується доставлення. Необхідно скоригувати КУпАП у частині обов'язкового складання протоколу доставлення незалежно від добровільного або не добровільного проведення водія у службове приміщення Національної поліції;

3) коригування нормативної бази, що регламентує огляд та медичний огляд, призводить до того, що в законах і підзаконних нормативних актах виникають протиріччя; порядок проведення огляду має неврегульовані питання. Це дає передумови для використання прогалин з метою уникнення юридичної відповідальності особами, які керують джерелами підвищеної небезпеки у стані сп'яніння, що не повною мірою забезпечує баланс дотримання прав і обов'язків;

4) затримання транспортного засобу є ефективним забезпечувальним заходом, спрямованих на припинення протиправних дій водіїв, які керують транспортними засобами у стані сп'яніння. Залишається невирішеною низка питань, пов'язаних із поверненням затриманих транспортних засобів особам, які керували у стані наркотичного сп'яніння.

Питання, пов'язані із застосуванням описаних заходів забезпечення у справі про адміністративне правопорушення, вимагають подальшого вивчення та правової корекції, спрямованої на усунення наявних прогалин.

Список використаних джерел:

1. Адміністративне право України (загальна частина): навчальний посібник / Остапенко О. І., Ковалів М. В., Єсімов С. С. та ін. Львів : СПОЛОМ, 2021. 616 с.
2. Кодекс України про адміністративні правопорушення : Закон України від 07.12.1984 р. № 8073-Х. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/80731-10#Text>.
3. Про затвердження Інструкції з оформлення поліцейськими матеріалів про адміністративні правопорушення у сфері забезпечення безпеки дорожнього руху, зафіксовані не в автоматичному режимі : Наказ МВС України від 07.11.2015 р. № 1395. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1408-15#Text>.
4. Бортник Н. П., Єсімов С. С., Крижановська В. А. Нормативно-правове регулювання доставлення громадян у поліцію: теоретичні аспекти. Адміністративне право і процес. 2016. № 1(15). С. 83–96.
5. Про затвердження Порядку направлення водіїв транспортних засобів для проведення огляду з метою виявлення стану алкогольного, наркотичного чи іншого сп'яніння або перебування під впливом лікарських препаратів, що знижують увагу та швидкість реакції, і проведення такого огляду : Постанова Кабінету Міністрів від 17.12.2008 р. № 1103. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1103-2008-%D0%BF#Text>.
6. Про затвердження Інструкції про порядок виявлення у водіїв транспортних засобів ознак алкогольного, наркотичного чи іншого сп'яніння або перебування під впливом лікарських препаратів, що знижують увагу та швидкість реакції : Наказ МВС України, МОЗ України від 09.11.2015 р. № 1452/735. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1413-15#Text>.
7. Риндюк І. І. Адміністративна відповідальність за керування транспортними засобами у стані сп'яніння в Україні та іноземних державах : дис. ... доктора філософії: спец. : 081 – Право. Київ, 2021. 227 с.
8. Юшкевич О. Г. Законодавчі прогалини щодо притягнення до відповідальності за керування транспортними засобами в стані алкогольного сп'яніння. Науковий вісник Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ. 2020. № 3. С. 108–113.
9. Про основи законодавства України про охорону здоров'я: Закон України від 19.11.1992 р. № 28081-XII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/card/2801-12/conv>.
10. Мамченко Н. Відмова водія від проходження огляду на стан сп'яніння: суд своїм рішенням звернувся до законодавця. 16.12.2021 р. URL: <https://sud.ua/ru/news/publication/223563-vidmova-vodiya-vid-prokhozheniya-oglyadu-na-stan-spyaninnya-sud-svoyim-rishennyam-zvernuvsya-do-zakonodavtsya>.
11. Про затвердження Порядку тимчасового затримання працівниками уповноважених підрозділів Національної поліції транспортних засобів та їх зберігання : Постанова Кабінету Міністрів від 17.12.2008 р. № 1102. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1102-2008-%D0%BF#Text>.

References:

1. Administratyvne pravo Ukrainy (zahalna chastyna): navchalnyi posibnyk [Administrative law of Ukraine (general part)] (2021). Ed. by Ostapenko O. I., Kovaliv M. V., Yesimov S. S. etc. Lviv: SPOLOM [in Ukrainian].
2. Kodeks Ukrainy pro administratyvni pravoporushennia: Zakon Ukrainy vid 07.12.1984 r. № 8073-X [Code of Ukraine on Administrative Offenses: Law of Ukraine dated December 7, 1984 № 8073-X]. Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/80731-10#Text> [in Ukrainian].
3. Pro zatverdzhennia Instruksii z oformlennia politseiskymy materialiv pro administratyvni pravoporushennia u sferi zabezpechennia bezpeky dorozhnoho rukhu, zafiksovani ne v avtomatychnomu rezhymi: Nakaz MVS Ukrainy vid 07.11.2015 r. № 1395 [On the approval of the Instructions for the preparation by the police of materials on administrative offenses in the field of road safety, recorded not in automatic mode: Order of the Ministry of Internal Affairs of Ukraine dated November 7, 2015 № 1395]. Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1408-15#Text> [in Ukrainian].
4. Bortnyk, N. P., Yesimov, S. S., Kryzhanovska, V. A. (2016). Normatyvno-pravove rehuliuвання dostavlennia hromadian u politsiiu: teoretychni aspekty. [Normative and legal regulation of bringing citizens to the police: theoretical aspects]. Administratyvne pravo i protses – Administrative law and procedure. 1 (15). 83–96 [in Ukrainian].
5. Pro zatverdzhennia Poriadku napravlennia vodiiv transportnykh zasobiv dlia provedennia ohliadu z metoiu vyivlennia stanu alkoholnoho, narkotychnoho chy inshoho spianinnya abo перебування під впливом likarskykh preparativ, shcho znyzhuiut uvahu ta shvydkist reaktsii, i provedennya takoho ohliadu: Postanova Kabinetu Ministriv vid 17.12.2008 r. № 1103. [[On the approval of the Procedure for sending drivers of vehicles for an examination in order to detect the state of alcohol, drug or other intoxication or being under the influence of drugs that reduce attention and reaction speed, and conducting such an examination: Resolution

of the Cabinet of Ministers dated 12.17.2008 № 1103]. Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1103-2008-%D0%BF#Text> [in Ukrainian].

6. Pro zatverdzhennia Instruksii pro poriadok vyivlennia u vodiiv transportnykh zasobiv oznak alkoholnoho, narkotychnoho chy inshoho spianinnia abo perebuvannia pid vplyvom likarskykh preparativ, shcho znyzhuiut uvahu ta shvydkist reaktsii: Nakaz MVS Ukrainy, MOZ Ukrainy vid 09.11.2015 r. № 1452/735. [On the approval of the Instructions on the procedure for detecting signs of alcohol, drug or other intoxication in drivers of vehicles or being under the influence of drugs that reduce attention and reaction speed: Order of the Ministry of Internal Affairs of Ukraine, Ministry of Health of Ukraine dated 09.11.2015 № 1452/ 735]. Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1413-15#Text> [in Ukrainian].

7. Ryndiuk, I. I. (2021). Administratyvna vidpovidalnist za keruvannia transportnymy zasobamy u stani spianinnia v Ukraini ta inozemnykh derzhavakh: dys. ... doktora filosofiyi: spets.: 081 – Pravo [Administrative responsibility for driving vehicles while intoxicated in Ukraine and foreign countries: dissertation ... doctor of philosophy: specialty: 081 – Law. Kyiv: National Academy of Internal Affairs [in Ukrainian].

8. Yushkevych, O. H. (2020). Zakonodavchi prohalyny shchodo prytiakhennia do vidpovidalnosti za keruvannia transportnymy zasobamy v stani alkoholnoho spianinnia [Legislative gaps regarding bringing to responsibility for driving vehicles while intoxicated]. Naukovyy visnyk Dnipropetrovskoho derzhavnoho universytetu vnutrishnikh sprav – Scientific Bulletin of Dnipropetrovsk State University of Internal Affairs. 3. 108–113[in Ukrainian].

9. Pro osnovy zakonodavstva Ukrainy pro okhoronu zdorovia: Zakon Ukrainy vid 19.11.1992 r. № 28081-XII [On the basics of Ukrainian legislation on health care: Law of Ukraine dated November 19, 1992 № 28081-XII]. Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/card/2801-12/conv> [in Ukrainian].

10. Mamchenko, N. (2021). Vidмова vodiia vid prokhodzhennia ohliadu na stan spianinnia: sud svoim rishenniam zvernuvsia do zakonodavtsia [Refusal of the driver to undergo an examination for the state of intoxication: the court turned to the legislator with its decision]. Retrieved from <https://sud.ua/ru/news/publication/223563-vidmova-vodiya-vid-prokhodzhennya-oglyadu-na-stan-spyaninnya-sud-svoyim-rishennyam-zvernuvsya-do-zakonodavtsya> [in Ukrainian].

11. Pro zatverdzhennia Poriadku tymchasovoho zatrymanna pratsivnykamy upovnovazhenykh pidrozdiliv Natsionalnoi politsii transportnykh zasobiv ta yikh zberihannia: Postanova Kabinetu Ministriv vid 17.12.2008 r. № 1102 [On the approval of the Procedure for the temporary detention of vehicles by employees of authorized units of the National Police and their storage: Resolution of the Cabinet of Ministers of 12/17/2008 № 110]. Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1102-2008-%D0%BF#Text> [in Ukrainian].